

درس دوم: خود شناسی در کلام ائمه

از فرا گیر انتظار می رود در پایان این درس :

۱. با کلام ائمه درباره خود شناسی آشنا شود
۲. دستاورد های خود شناسی در احادیث را بیابد

اگر اهل تحقیق و بررسی باشید با اندک توجه به کلام ائمه علیهم السلام متوجه اهمیت و ضرورت خود شناسی می شویم. آنچه ایشان به آن گوشزد کرده اند را می توان در چند دسته قرار داد که قبل از این دسته بندی باید گفت که ائمه اطهار همواره بر این امر تاکید داشتند و شاگردان و نزدیکان خود را به بررسی نفس خود و شناسایی آنچه در خودشان نهفته است سفارش و گاهی به صورت دستوری اقدام می کردند.

اصل خود شناسی و ضرورت آن :

همانطور که گفته شد با بررسی اجمالی احادیث معصومین در رابطه با خود شناسی به چند دسته بندی رسیده که دسته اول بیان اصل ضرورت خود شناسی است که اصلاً آیا این قضیه آنقدر اهمیت دارد که به آن به صورت یک علم مجزا نگاه کرد یا خیر . در اینجا به چند حدیث اشاره می کنیم.

امام علی علیه السلام می فرماید:

المَعْرِفَةُ بِالنَّفْسِ أَنْفَعُ الْمَعْرِفَتَيْنِ / خود شناسی، سودمندترین دو شناخت است.

در حدیث دیگری از ایشان داریم که:

أَفْضَلُ الْمَعْرِفَةِ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ / برترین شناخت، خود شناسی انسان است.

با اینکه این احادیث برای طلاب گرامی نیازی به توضیح ندارد ولی بنده باید به نکته ای اشاره کنم و آن هم اینکه در حدیث دوم، امام، برای بیان اهمیت مطلب از اسم تفضیل استفاده کرده و همانطور که می دانید اسم تفضیل برای برتری در اوج و نهایت آن چیز به کار می رود . یعنی متنها و بهترین و بزرگترین و کامل ترین شناخت ها این است که انسان خودش را بشناسد.

دستاورد های خود شناسی:

۱. رسیدن به نهایت شناخت

امام علی علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ أَنْتَهَى إِلَى غَايَةِ كُلِّ مَعْرِفَةٍ وَ عِلْمٍ / هر که خود را شناخت، به نهایت هر شناخت و دانایی رسید.

۲. منزلت والا

امام علی علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ جَلَّ أَمْرُهُ . / هر که خود را شناخت، منزلتش والا گشت.

اندکی تأمل

شما می توانید با جستجو در احادیث ائمه از مذمت های خود ناشناسی مطلع شوید.